

طرح اسکان مجدد در اندونزی*

چرا ۳/۸ میلیون نفر در حال کوچ هستند؟

مترجم: احمد اشراقی

برای معنی، این طرح مسوولترین تجربه در مدیریت اجتماعی محسوب می‌شود، یعنی بزرگترین اسکان مجدد دارالماندگاری که تا کنون توسط مردم صورت گرفته است. برای بعضی دیگر، برنامه حکومت اندونزی برای مهاجرت، صرفاً "تعمیم سیاستهایی است که در گذشته اتحاد شوروی و چین دنبال کرده‌اند و در آن، زیربوم توسعه ملی، شتاب‌بخشی از مردم را، به صورت گروهی، در کمون‌ها و حکومت‌های مناطق دور-افتاده کرد می‌آوردند و آنها را به حال خود رها می‌کردند تا برای گذران زندگی خوش چیری بنابند.

برنامه حکومت اندونزی که تا کنون در حدود ۸۰۰ میلیون دلار کمک خارجی دریافت کرده است - بیشتر از بانک جهانی - روز به روز حسه حاشیه‌طلب‌تری به خود می‌گیرد. تنها در پی‌سال آینده هدف آن است که در حدود ۷۵۰ هزار اسکان‌نویسی با ۳/۸ میلیون جمعیت، کوچ داده شوند. همان‌گونه که این برنامه‌ها به مرحله فعل درمی‌آیند، مسئله مهاجرت در داخل و خارج اندونزی، هرچه بیشتر زیر دره‌بین قرار می‌گیرد.

منطق رسمی برای برنامه مهاجرت، توزیع جمعیتی است که به طور مرتب در اندونزی نامتعادل‌تر می‌شود. بنابه آخرین ارقام، جمعیت اندونزی ۱۶۲ میلیون فرست است. این کشور، سیمین کشور پرجمعیت جهان است. از این رقم، در حدود ۱۵۰ میلیون در جزیره‌های جاوه، سالی و سومبوکا انباشته شده‌اند که مجموع مساحتشان چندان بیشتر از انگلستان نیست یا در حد ایالت لوئیزیانا است.

جاوه که ۷۰٪ کل مساحت اندونزی را تشکیل می‌دهد، اگرچه به طور قطعی، شلوغ‌ترین جزیره جهان محسوب می‌شود، اگر مواربخاری العاده‌ای چون سنگاپور یا ماسپاتان را کنارگذاریم، تراکم جمعیت جاوه در حدود ۷۰۰ نفر در هر کیلومتر مربع است. در سایر نقاط اندونزی، وسعت به کلی متفاوت است.

* Kieran Cooke. "Indonesia's resettlement scheme. why 3/8m people are on the move". *Financial Times* (August 15, 1985), 11.

در کالی مانتن. باجایی که زمانی برنثو نامیده می‌شد. تراکم جمعیت ۱۲ نفر در کیلومتر مربع است. در نزدنترین ایالت اندونزی در ابریان جاوا، تراکم جمعیت فقط ۵ نفر در کیلومتر مربع است.

حکومت استعمارگر هلند، در اوایل قرن حاضر شروع به کوچاندن مردم از جاوه کرد تا در مزارع و باغهای ادویه سایر جزیره‌ها کار کنند. اما تنها در ۱۵ سال گذشته، در برنامه‌های پیمانه توسعه حکومت سوهارتو بود که مهاجرت یکی از اجزای جدایی‌ناپذیر سیاست دولت شد. رزمی‌های رسمی گویای آن هستند که از اواخر دهه ۱۹۶۰ در مجموع ۶۵۰۰۰ خانوار یا ۳/۲ میلیون نفر کوچانده شده‌اند و اغلب آنها به جنوب و بخشهای مرکزی سوماترا و به جزیره سولاوسی رفته‌اند.

به طور معمول مردم خود داوطلب اجرای برنامه هستند. آنها باید تأهل، سالم و کهنتر از ۲۰ سال داشته باشند دولت برای مهاجران زمین را آماده می‌کند. به هر خانوار یک قطعه زمین دو هکتاری، و یک خانه می‌دهد و فدای یک سال آنها را تأمین می‌کند. به علاوه نیمه بدر و تجهیزات کشاورزی به میهنه دولت است. به طور آرمایی هر محص مهاجران باید متشکل از ۳۰۰۰ خانوار باشد که در چهار واحد محص شده باشد. دولت مسئول ساختن خانه‌ها، مدرسه‌ها، مراکز بهداشتی و سایر زیرساخت‌هاست. بعد از پنج سال معمر است که محل مهاجرت چون محص مستقلی عمل کند. و سازمانی گونه کمک دولتی باشد.

محص مهاجرتی آزاد که برای هر خانوار مهاجر، با مرحله کامل شدن سکونت مجدد، سن ۱۰۰۰ نفر تا ۱۲۰۰۰ دلار هزینه صرف می‌شود. تاکنون در حدود ۳ میلیارد دلار صرف این برنامه شده‌است. اغلب باطوان، سیاست دولت را در اساس مبتنی خیر می‌داند. در صورتی که جمعیت در جاوه متراکمتر شود، خطرهای اجتماعی جدی وجود خواهد داشت. از طرفی محص رست اگر هیچ اعدای صورت نگیرد، می‌تواند فاجعه به بار آید. اما به همان اندازه روشن است که اثر مهاجرت بر حل مسائل جمعیت جاوه اندک‌است و اینکه حکومت از این کار انگیزه‌های دیگری هم دارد. مهاجرت طریقی مؤثر در تسطیف حریزه جاوه- محص گروه مسلط در کشور- در سراسر محص الجزایر است.

فرمانده ددرنشد سروهای مسلح، زنوال موردانی، به تازگی گفته است که مهاجرت در گسترش دانش و درک ایدئولوژی ملی، روحیه سیاسی و ارزش فرهنگی، در بین کسانی که او آنها را ساکنان بومی سسنا" ساده اندیش" می‌شوند، کمک می‌کند.

او گفته است: "مهاجرت نه تنها امنیت و دفاع، بلکه حیث ملی را نیز گمگوش می‌کند".

این انگیزه‌ها ممکن است به خوبی در تصور شرقی کاربرد داشته باشد، یعنی در جایی که دولت برای کوچاندن بیش از ۶۰۰۰ خانوار در پنج سال آینده به آنجا، برنامه دارد. همچنین اشاره شده است که مهاجرت، نفوذ اسلام را از جاوه به ناحیه‌های مسیحی نشین، چون سمور شرقی و ایران جایا، می‌گستراند.

در برناسر اندونزی محله‌های بازسازی شده نمونه وجود دارد، اما محله‌هایی هم هستند که فاصله زیادی تا کامل شدن دارند. در برخی از محله‌هایی که مدنیت ایجاد شده‌اند، در جنوب سوماترا، مردمی که زمانی دهقانان بی‌زمین بودند، اکنون خودمغایان رانآ می‌می‌کنند و ماراد آن‌را می‌فروشند. بعضی از آنها به کشت محمولات سودآور روی آورده‌اند.

اما محله‌های مهاجرنشین در خارج شهر ساماریندا در کالی‌مانتان شرقی تصویر متفاوتی را ارائه می‌کند. در آنجا مهاجران بر روی زمین‌هایی که انواع سبزی کشت می‌کنند سخت کار کرده‌اند تا محصولهای خود را در بازار بفروشند. مع‌هذا جاده‌ای که از این محله خارج می‌شود بیشتر مدت سال غیرقابل استفاده است و محصولها روی دست مهاجران می‌ماند تا فاسد شود. در قسمت مرکزی و جنوب شرقی سولاوسی، تورشهایی توسط مهاجرانی که از اوضاع زندگی خود خشمگین‌اند صورت گرفته است. برخی از آنها به جاوه برگشته‌اند.

اغلب مشکلاتی که تاکنون پیش آمده، نتیجه کمبود افراد دولتی مشخص و متعدد، و اشتیاق بیش از حد مقامات به اجرای هدفها و امکاناتی غیر واقع‌بینانه دولتی بوده است. حکومت در اندونزی بسیار متمرکز و سلسله مراتبی است: مقامات اغلب می‌سورند فاصله‌های راه‌آبادی فاصله بین آتن و لندن طی کنند تا تصمیمی به سمت جزئی را در جاکارتا بگیرند.

می‌توان گفت این تمرکز قدرت و اختیار خود در تمرکز مردم در جاوه مؤثر بوده است. یکی از کارگزاران برنامه‌های کنگهای خارجی در کالی‌مانتان گفته است: "مقامات جاوه به سایر مناطق به نظر تحقیر نگاه می‌کنند. آنها به محله‌های مهاجران می‌آیند ولی خود را با سائل این مردم درگیر نمی‌کنند".

اگر حکومت سعی کند هر سال تقریباً ۸۰۰۰۰ نفر را بکوچاند، برنامه‌های آینده به احتمال با

دستاری زیادی رویرو خواهند بود. جاوه‌ایها دوست دارند جزیره خود را محلی بخوانند که پهنه‌سایه آن‌ها و بران است. این نظر به سنتها نشان اساس برتری آنها از نظر فرهنگی است. بلکه بارتاب نوسیدی جاوه هم هست. صرب‌المتل معروفی هست که می‌گوید: "تکه چوبی را در زمین جاوه فرو کن، جاوه خواهد رد و رشد خواهد کرد". خاک آشنه‌سانی جاوه از بهترین خاکهای حاصله در جهان است. سایر نقاط اندونزی با این اندازه بربرکت نیست. ناحیه‌های حاصلخیز سوماترا و سولاوسی همدانگون از حیث بر شده‌اند.

برنامه حکومت این است که ۱۵۰ هزار نفر را در حدود ۷۰۰۰۰ نفر را در پنج سال آینده در ایران جابجا اسکان دهد. هم اکنون هزاران نفر در آنجا مقیم شده‌اند و اراضی برای انتقال جمعیت بیشتری آماده می‌شود. اما یک اندونزیایی که روی برنامه‌ای برای توسعه محلی‌های روستایی در این استان کاری کند می‌گوید که هدفهای حکومت واقعاً ساده است. او می‌گوید: "افسانه‌ای درباره حاصلخیز بودن ایران جاوه وجود دارد". و ادامه می‌دهد: "حرم اراضی وسیع ایران - اما، اغلب عاقلان استان برای کشت و کار مناسب است و اراضی حاصلخیز هم اکنون به طور متراکمی از جمعیت پر شده است".

عوامل دیگری هم وجود دارند که برنامه‌های حکومت را در این استان با تردید رویرو می‌کند. ایرانیان خانها که در ساس که جدید هلند نامیده می‌شد، در اوایل دهه ۱۹۶۰ توسط هلندیها تسلیم اندونزی شد تا این تریه که جمعیت آن بررسی که نزدیک به نیمی آنها از فرزندی ملازمانی هستند. در مسهل شدن مختار باشند. "فانوس اسباب آزاد" رمز نظارت سازمان ملل در ۱۹۶۹ شکل گرفت. سبب آن - که فوما - به معنی اقامت در اندونزی بود - در این استان و در سایر کشورهای عربی‌نمابوس آرام که به طور پهنه ملازمانی هستند، هنوز به نحی موضوع متنازع است. جمعیت ایران خانها اکنون در حدود ۱/۲ میلیون نفر است. حران حرکت مهاجرتی در حدود ۷۵۰ هزار نفر با سبب فرزندی به کلی مغایر، "مطلباً" موجود است فرهنگ ملازمانی را در ایران به خطر می‌اندازد.

جمعیت بومی ایران و جوه مشترک کمی با مهاجران جاوه‌ای دارند. وابستگی آنها به زمین به صورت یک امر مقدس و تقریباً افسانه وار است. آنها زمین را نیرویی می‌دانند که از طرف اسلاف ارواحشان پدایش رسیده است و از طرف حکومت آنها مردم حراگرد و جادو سیمی هستند که به سهولت سبب را پهنه‌ای - کرد - برای اسکان نمی‌دهند. جاوه‌ایها از گروهی هستند که بداء، امپلشان سبب است. ملازمانهای ایران، سبب رسمی سوس و سبب زمینی هندی می‌خورند و بالاتر از همه اینکه سوک را

که مورد تنفر مسلمانان جاوه‌ای است، مقدس می‌دارند.

نگرانیهای مربوط به برنامه مهاجرت و شاخه‌های مربوط به حقوق ارامنی یکی از دلایلهای رفتن بیش از ۵۵ هزار نفر از اهالی ایران به کشور کینه جدید پاپوا طرف مدت ۱۸ ماه گذشته، شمرده می‌شود. گفته می‌شود که مردم از تضادهای فزاینده بین ارتش اندونزی و یک گروه شورشی ملاتزیایی در ایران-جاوا که در مقابل حکومت جاکارتا مقاومت می‌کنند، در هراسند.

باسخ مقامات رسمی این است که چون ایران-جاوا بخشی از جزایر اندونزی است، بنابراین باید در توسعه، جامع کشور شرکت داشته باشد. فرماندار ایپیان-جاوا که یک ملاتزیایی است می‌گوید: «متحیر است به جاوه خیلی را پیشنهاد کند که بخواهند آن را توسعه دهند. -جاوه به ما سار دارد همان‌گونه که ما نیازمند آن هستیم... ما می‌توانیم به طور مشترک برای سازندگی کشورمان کار کنیم».

ایران-جاوا همراه با سور شرقی یکی از ناحیه‌های بسیار محدود اندونزی است که باز دیدن روزنامه نگاران خارجی و گروه‌های دیگر از آسیا تا محارست. تا به سستی کنترل می‌شود. یک مقام کینه جدید پاپوا گفته است که «حسی نمی‌دانم در آنجا چه می‌گذرد، اما اگر اندونزی روی برنامه‌های مهاجرتش پانشاری کند. ممکن است دستورهای جدی در سالهای آینده بروز کند».

بانک جهانی یکی از منابع اصلی تأمین مالی برنامه مهاجرت است و تاکنون در حدود ۶۰۰ میلیون دلار به این برنامه کمک کرده است. این مبلغ شامل کمک جدید ۱۶۰ میلیون دلاری برای مکانیسی و پژوهشهای شناسایی است که عمده آن به ایران-جاوا اختصاص دارد. بانک جهانی به شدت نسبت به همکاری در موضوع مهاجرت حساس است - همان‌گونه که یکی از مقامهای جاکارتا گفته است: «مقدار زیادی جاروجنگال عذاب‌آور درباره نقش ما در اینجا و درواشکنن جریان دارد».

مقام مزبور گفت او تشخیص داده است که مشکلی سیاسی در ایران-جاوا وجود دارد. مشکلی که اجتناب پذیر نیست. اما او گفت، بانک جهانی محکم در پشتیبانی از مهاجرت ایستاده است و این استان را به عنوان بخش جدایی‌ناپذیر اندونزی می‌شناسد. او گفت غشوند است که حقوق قبیلای در ایران محفوظ مانده و اینکه گرچه مشکلاتی وجود دارد، برای بانک جهانی خیلی بهتر است که در درون نظام باقی بماند و در پیشبرد آن کوشش کند.

به طور کلی، بانک جهانی با اشاره به اسک این برنامه گرچه برهزینه‌است، اما شوهای است به مراتب ارزانتر که اسوه بگاران را به این طریق به کاریکنم تا به ایجاد صنایع و سایر طرحهای پیردازیم، پشتیبانی خود را از برنامه مهاجرت نشان داد. بانک همچنین کارهای زیادی برای توسعهٔ زیربنای در منطقه‌های دور افتاده انجام می‌دهد. منتقدان استدلال می‌کنند که عملی بهتر است پول صرف اصلاحات ارضی در جاوه و سایر جزیره‌ها بشود. آنها همچنین می‌گویند بهتر است که حکومت سروهایش رادرمهار راد و ولد متحرکز کند، و همان طور که در چین کرده‌اند، هدفش را رشد جمعیتی صفر قرار دهد.

نیز شواهدی در دست است که مهاجرت همیشه داوطلبانه نیست. در بعضی موارد، مردم "مقصد" تعداد زمانی که زمستان برای توسعه سایر فعالیتها لازم است، باید به برنامه مهاجرت بیوندند، همان‌گونه که در مورد طرح سدی عظیم در جاوه مرکزی در اواسط دههٔ ۱۹۷۰ اتفاق افتاد. برخی سردمداران روستاها، این برنامه را به عنوان روشی آسان در رها شدن از "فناصرتا مملوت" به کار گرفته‌اند.

تاریکیها نشانه‌هایی دیده شده است که بخشهایی از برنامه مهاجرت مورد تجدید نظر قرار گرفته است. محدودیتهای مالی در حال افزایش است و گرچه حکومت برنامه دارد ۳/۵ میلیارد دلار را - که بخش اعظم آن از خارج تأمین خواهد شد - طرف پنج سال آینده صرف برنامه کند. در عمل تخصیص منابع به عنوان سهمی از بودجه کلی توسعه در حال کاهش است.

شعبه پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی